

minnenas kavalkad

en onödig krönika i tre band

Keivan Ashhami

Vid Kaspiska havet

TOMT PÅ LOUNGEN i business class. Som i en dröm? Eller mardröm?

– Vadan detta, frågar jag den unga receptionisten.

– De flesta är på loungen i den andra byggnaden.

– Har de godare mat där, försöker jag mig på ett skämt.

– Inte det, men bolaget du flyger med har avtalat med oss att inte servera sprit inför deras flygningar.

Klockan är tio på morgonen och min kropp har inget sug efter sprit så här dags. Jag stannar kvar. Sätter mig snällt i den närmaste fåtöljen. Med en kopp dubbel espresso i handen. Och datorn i knäet.

Tankarna snurrar i huvudet. Har inte hunnit tänka särskilt mycket innan. Först var det planering för slutet. Sen var det alla avtackningar och igår kväll var det fest i badtunnan. Med mycken mat och dryck. Men nu så. Sitta i en tom lounge. Där vin inte serveras, men det går att inmundiga leverpastej, gjord på grislever. Det har inte flygbolaget förbjudit.

Gränsen mellan symbolvärde och övertygelse är hårfin.

Sista utrop och jag tar mig till gaten. Lång kö för identitetskontroll. Lång kö för ombordstigning och oförklarlig väntan för avgång. Flygpassagerare är ett tålmodigt släkte.

Dit vi är på väg har låg pensionsålder. Jag utnyttjar detta och bokar förstaklassbiljett. Med pensionärsrabatt. Man får bekvämare stolar, och bestick av metall. I ekonomiklassen får man plastbestick. Ifall man är terrorist och vill använda matkniven för att kapa flygplanet. Passagerare i första klass är betrodda att ha metallbestick. De är välbärgade och/eller pensionärer, per default inga flygplanskapare.

Smärre incidenter som åtgärdas snabbt och vi lyfter. Nästa anhalt, målet. Fem timmar och tio minuter bort.

På planet erbjuds jag en tidning att läsa. Språket kan jag. Eller inte. Mitt språk är fyrtio år äldre än tidningens språk. Många ord har tillkommit. Efter att jag slutade använda språket. Vänder mig till en medpassagerare.

– Ursäkta mig! Vad betyder detta ord?

– Hmmm, jag vet faktiskt inte, säger min medpassagerare och ler.

»Då är vi två om det«, tänker jag men säger ingenting. Han ser för allvarsam ut för att jag skulle våga skämta.

Någon minut senare hittar jag flera ord som jag aldrig sett förut. Och några formuleringar som är mig totalt främmande. Och? Vad trodde jag? Att de skulle mumifiera landet i det skick jag lämnade det? För fyrtio år sen. Och vänta på min återkomst? Just min?

Glider igenom kontroller och formaliteter. Fort

och smidigt. På andra sidan gränsen väntar min vägledare, en tanig allvarsam människa.

– Är ni Mr. A?

– The very same.

– Excuse me. I probably should speak English.

– Ingen fara. Det går bra.

– Den här vägen, sa hen och pekade på en riktning rakt in i mörkret.

Tio minuters promenad genom en mörk och proppfull parkeringsplats.

»Framme«, sa hen och öppnade dörren till en gammal bil. Gammal och av okänt märke men ganska välbehållen. Resan till stadens centrum tog någon timme. Framme vid hotellet rådde viss förvirring. Först hittade de inte bokningen. När de till slut lyckades med bedriften var det ett rum för två.

– Är det ni två som ska bo i rummet?, frågade receptionisten och gjorde en svepande handrörelse.

– Nej. Bara jag.

Försökte kasta ett menande blick mot den taniga vägledaren. Ifall hen hade känt sig besvärad av receptionistens oförsiktiga fråga. Hen hade dock sitt uttryckslösa ansikte kvar. Inte läge för skämt. Tror inte att hen ens hade hört hotellreceptionistens kommentar.

Hotellet var stort, fräscht men ödsligt. Om det berodde på den sena timme eller om det saknades gäster gick inte att avgöra. Jag frågade efter möjligheten att få en bit mat. Den ena restaurangen hade redan stängt. Det fanns dock ett mindre etablissemang högst upp som serverade någon form av mat. Jag var ensam gäst. Kyparna flera men inte särskilt aktiva. Mat blev

det i alla fall. Färgglad. Som kontrast till den grå inredningen.

På morgonen var det dags att uträtta en del ärenden. Först besök hos den snälla tant som tog hand om mamma på hennes dödsbädd. Tanten är över nittio år gammal, totalt döv och har varit ganska dålig de senaste åren.

– Hur är det med tant?

– Stannar du för lunch? Jag ska laga din favoriträtt.

– Tack. Jag måste i väg. Hur mår tant frågade jag.

Hennes något yngre syster som är sängbunden sen flera år svarar. »Tantens situation är allvarlig men stabil.« »Värre är det med mig«, börjar systern. Hon har alltid tyckt synd om sig själv, oavsett hur hon haft det. Hennes gnäll har jag ingen lust att lyssna på. Åker vidare.

Näst på tur stod det att söka upp en bank. Något enkelt betalningsärende.

Du har inte konto i denna bank. Var vänlig och sök upp närmaste filial av din egen bank.

– Okej och den ligger?

– Hur ska jag veta? Jag jobbar ju inte där.

– Det förstås.

Efter en kort vandring i folkmyllret hittade jag rätt bank.

– Kan jag betala denna räkning?

– Nej. Kontot dit räkningen ska betalas är i en annan bank.

– Det kanske är ett problem. Har du någon lösning?

– Du kan ta ut kontanter. Gå till den andra banken och sätta in pengarna på det konto du vill betala

räkningen till. Men det rekommenderar vi inte egentligen. Kan vara farligt att gå omkring med kontanter.

– Okej... Något bättre förslag.?

– Ta en specialcheck i mottagarens namn. Gå till rätt bank och sätt det på det aktuella kontot.

– Är det smidigast?

– Och säkrast, försäkrade banktjänstemannen.

Sagt och gjort. Det tog tjugo minuter att utfärda checken. Tjugo minuter till att hitta till rätt bank och ännu tjugo minuter att hitta rätt filial. Insättningen tog lite längre tid. Namnet på kontoinnehavaren stämde inte överens med det som stod på checken. Jag fick gå tillbaka till den första banken, få namnet korrigerat och vidimerat av två tjänstemän, komma tillbaka och försöka på nytt. Vid lunchtid hade jag betalat för min resa. På väg tillbaka till hotellet går jag förbi Engelska Institutet där jag tog min »Lower Cambridge«. Det var inte igår. Och inte dagen före det heller. Men idag är inte igår. Idag är idag och imorgon är det Kaspiska havet som gäller.

* * *

Proceduren är alltid densamma. Far går upp före mig. Gör sig i ordning, fixar frukost och väcker mig. Frukosten är alltid densamma, bredda mackor med ost eller marmelad och te till. Pappa gör inga vanliga smörgåsar, bara mackor som är lagom stora för en munsbit. Många sådana.

Skjuts får jag till skolan idag med. Framme klockan fem i sju. Skolporten öppnas först klockan sju. Det är också typisk pappa. Han vill vara först på jobbet för

att få den bästa parkeringsplatsen. Den utanför huvudingången. Är han sen någon dag passar verkställande direktörens chaufför på och parkerar direktörens bil där.

Skoldagen är tradig idag. Vill aldrig ta slut. På eftermiddagen har vi främmande språk på schemat. I år läser vi, förutom engelska även arabiska. Det om något är verkligen ett *främmande* språk. Jag spelar volleyboll på just de lektionerna.

Roligare blir det efter skolan. Då ska jag till Engelska Institutet och jobba på mina övningar inför »Lower Cambridge«-examen. Kan det vara roligare? Ärligt talat inte. Men idag ska jag träffa främlingen. Flickan jag har gått och drömt om under hela terminen. Hon är i artonårsåldern och jag snart femton. Men jag ser äldre ut. Borde funka. Jag har sett henne i cafeterian några gånger. Hon är riktigt söt. Verkar inte ha någon kille heller. Inget sällskap alls för att vara korrekt.

I bottenvåningen på Engelska Institutet har de byggt en ny cafeteria, med väggar målade i svart med psykedeliska motiv. Där spelar man Pink Floyd, Deep Purple och Santana. De som driver institutet vet att caféet är viktigare än själva undervisningen för de flesta av deras elever. Jag har stämt träff med henne i cafeteria. Träff? Sa bara i förbigående: »Ursäkta! Kan vi ses en stund efter lektionen imorgon? Det är något jag vill prata med dig om. Det tar bara några minuter.«

Lektionen är slut och jag väntar på henne. Främlingen! Dröjer en stund innan hon dyker upp.

- Hej, säger jag och låtsas vara cool och oberörd.
- Jag är här, säger hon.

- Jag ser det, fortsätter jag coolt.
- Och?
- Vadå och? Jag kommer lite av mig.
- Du ville prata med mig.
- Jo, jag tänkte fråga om vi typ kan hänga?
- Du och jag?
- Det var det som var poängen.
- Du har ingen aning om vem jag är. Varför vill du hänga med mig?

Touché. Jag vet inte ens vad hon heter. Vad svarar man då?

- Är det inte bättre att du hittar någon i din egen ålder?

Touché igen. Jag som blåste upp mig allt vad jag kunde för att se äldre ut. Hade till och med en cigarett i handen. Hon vänder på klacken och går sin väg. Jag står där och ser ut som ett fån.

Kan inte stå där hela livet. Börjar gå hemåt. Passerar ett ölschapp. Slinker in och beställer en öl. För att dränka mina sorger. Här tror de i alla fall att jag fyllt arton.

* * *

Dryg resa, trots det korta avståndet. Nybyggd motorväg och inte särskilt mycket trafik. Ändå tar det väldigt lång tid. Pourquoi? Svårt att veta och svårare att förklara.

Den allvarsamma vägledaren kommer igång och blir pratglad. Hen har skrivit en bok om Zigurater. En bok om den lokala floran. En bok om ordens ursprung och en om landets ekonomi. Hen har dessutom varit vägledare för flera delegationer internationella celeb-

riteter och i varje delegation har det funnits minst en som blivit förälskad i denne. Dessutom har hen svart bälte i någon kampsport och har gjort militärtjänst bland svarta baskrar, vad det nu innebär. Mina tankar gick osökt till huvudpersonen i *Grottbjörnens folk*. Hon som uppfann både elden, flintstenen och kniven alldeles på egen hand. Som lyckades tämja hästar för första gången i människans historia och gjorde allt annat som hör den mänskliga civilisationen till.

Sent omsider nådde vi byn. Byn. En samling hus som är byggda på varandra som trappsteg. Som ligger mitt i en ädelskog. Som är höljd i dimman och ser väldigt mystisk ut på avstånd men som är full av upplysta affärer som säljer krimskrams. Made in Taiwan.

Om jag hade tänkt skriva en skräckroman försvinner lusten/behovet. Den publika toaletten räcker gott och väl för att fungera som en skräckroman. Om man nu har lust att beskriva den. Jag har inte det.

Så småningom är det dags att komma till hotellet. Det är femstjärnigt upplyses jag om. Två stjärnor framgår av hotellets standard. Resten måste man hitta på himlavalvet.

Rummen är i alla fall torra och fina och man har ett eget badrum. Fullt beboeligt. I synnerhet efter att piccolon diskret avlägsnat fladdermusen som väntade på mig i rummet. Vampyrer? Inte här hoppas jag.

Resebyrån har inte bokat rum åt vägledaren och vi är in the middle of nowhere. Var ska hen bo? Inte i en kista i källarvalvet, eller?

Natten avlöpte väl och utan vampyrer. Jag fick i och för sig mardrömmar men det var inte vampyrernas fel. Drömde om att jag hade en hel drös med före-

dettingar, som hade bildat en klubb. »Plåga A-klubben«. Det plågsamma var att jag hade känslor kvar för dem alla. Måste vara Tomas Ledins fel. Strax innan resan råkade jag höra »En del av mitt hjärta, slår alltid för dig«. Vaknade av ett SMS-ljud. Falskt larm visade sig. Klockan var bara sex lokal tid (halvfyra egentligen).

Ägnade återstoden av morgonen åt att planera om delar av resan. Är inte riktigt nöjd med boendevalet. Är inte alls nöjd med delar av boendevalet. Rena skräckupplevelsen. De hade planerat några dagars boende i ett privathus. Med delat badrum. Urrk.

Innan det är dags för nästa resa ska vi utforska Fuman. Trakten där många av landets revolutionärer levde sina liv. Och död. Men det var i början på förra seklet.

* * *

Pratade med universitetets studievägledare. Jag var ju tjugo år och hade nyss gift mig. Arbetade ganska många timmar varje dag. Man kunde inte ha samma närvarokrav på mig som på snorungar som inget annat gjorde än att gå på universitetet och leva på pappas pengar. Att jag också levde mest på föräldrars pengar, trots att jag jobbade en del, höll jag tyst om.

Studievägledarna var två. De var snälla. Särskilt tjejen. Lovade att utverka ett specialtillstånd för mig. Killen tyckte att jag var en sån som skulle satsa på karriären. Rikets regent ville bilda ett nytt parti. »Det nya landets parti.« De sökte funktionärer till den konstituerande stämman. Helst bland universitetsstudenter. Universitetsstudenter ville sällan blanda sig med

regentens angelägenheter. Jag hade god chans att få uppdraget. Och lära känna viktiga personer. Bra för karriären.

Jag nappade. Inte för att jag gillade regentens politik. Snarare för att jag ogillade de organiserade studenternas motpolitik. Både vad gäller kommunister och religiösa fundamentalister.

Ledaren för den grupp funktionärer jag hamnade i var från Fuman. Hans pappa var stor jordägare. Stor jordägare hade han varit genom arv från flera generationer. Han var även traktens riksdagsman sedan tjuugo år tillbaka. Familjen var välbärgad. Jag menar, vi var inga fattiglappar direkt men de *var* välbärgade. Jag och den unge mannen blev kompisar. Han hämtade mig flera gånger till våra möten. I sin pappas limousin. Framförd av en uniformsklädd chaufför.

Jag tyckte att jag som ung och begåvad kunde göra skillnad. Började prata om liberala värderingar på möten. Fick mindre och mindre taltid. Och färre och färre arbetsuppgifter. Fick veta min plats. Det här handlade inte om att bygga upp »Det nya landets parti«. Mest ett sätt att hålla populasen sysselsatt och slå sönder tvåpartisystemet.

Desillusionerad återgick jag till arbete som gymnasielärare och designer. Kamratskapet med rikemanssonen var behållningen av äventyret. Lovade att besöka honom någon sommar i Fuman. Blev aldrig av. Inte då.

* * *

Fuman klarar vi av rätt så snabbt. Ingen mening att söka upp ungdomsbekanta. De har flytt landet för

länge sedan, eller också har de blivit avrättade. En mindre Golgata står på agendan för resten av dagen. Medeltida borg. Upp i skogen på en ointaglig plats. Ointaglig för fienden och för folk med dålig kondition.

Stigen är stensatt, och försedd med trappsteg. Borgen är det inte mycket kvar av. Ringmurarna (flera kilometer långa), några torn, vattenmagasin och några byggnadsrester. Det är stort inuti borgen. Flera hektar skog, jordbruksmark och vattensystem. De har till och med eget tegelbruk. Förståeligt. Borgen består till hälften av sten som man bröt på plats, och till hälften av tegel, som man tillverkade på plats. Nästan omöjligt att transportera hit så många tegelstenar. Borgen lär vara den enda som aldrig intogs av några fienden.

Ointaglig eller inte. Vi kom in i alla fall. Gratis för vägledare, billig för infödingar och dyr för utsocknes.

– En biljett för inföding.

– Men ni är ju två?

– Nej, jag är vägledare.

– Han där är ingen inföding.

– Det är han visst, säger vägledaren och vänder sig mot mig.

– Prata med honom så att han förstår att du är inföding.

Vägledarens tonfall är kallt och lite skrämmande. Jag gör som jag blir tillsagd. Vem är jag egentligen? Inföding? Utlänning? Mannen från mars? Hur som helst. Biljetten blir billigare. Resten får jag betala med ömhet i hela kroppen. Resten av dagen. Vandringar till Golgata passar inte en grå distingerad herre som dessutom är i usel kondition. Den enda trösten är att

den unga vägledaren har ännu sämre kondition.

Efteråt är det vila och besök av risodlingar. Otroligt grönt, otroligt vackert. Det hela ser ut som Costa Rica. Fast med bättre vägar. Och med bönder som är vänliga, och som försöker kränga lite sommarstugedomter på en. Det kanske inte är någon dålig idé. Att köpa en stor tomt här. Och bygga sig en liten sommarstuga. Lugnt och vackert. Med låga mat- och boendekostnader. Dyrt bara om man blir sjuk.

Ett besök på Måndagsmarknaden får ut dessa tankar ur mig. Folk överallt. I stora mängder. Den enorma mängd människor som omringar mig är skrämmande. Vägledaren tycks inte märka min olust. Hen drar ut på tiden på marknaden. Jag som fått nog av sällskap för en dag ber hen köra mig tillbaka till mitt hotell. Resebyrån har inte bokat rum för vägledaren på samma hotell. Hen är lite putt. Jag mindre ledsen.

– Ska ni inte ha middag innan vi kör tillbaka?

– Jag tror jag avstår. Min mage är ur lag, vit lögn. Jag kan väl inte säga rakt ut att jag har fått nog av sällskap för en dag?

– Men herrn måste få något i sig.

– Tar kanske lite frukt på hotellets restaurang.

– Det finns hur mycket frukt som helst här i basaren. Ska jag köpa något åt er?

– Tack. Det behövs inte. Kör mig bara hem.

Hem? Hotellet med det stora rummet. Som befolkades av fladdermöss innan jag flyttade in. Som var ostädat när jag kom hem. Trots att jag hade hängt skylten »Please make my room« på handtaget på morgonen.

– I have to apologize but our cleaning staff are at conference today. I have only one lady cleaner available. If you really need the room to be cleaned?

– I do.

* * *

Nästa Ghazianträsket. Naturskyddsområde för sällsynta lotusblommor och häckningsområde för flyttfåglar. För att inte tala om alla arter av lokala fåglar som är bofasta där.

Naturskyddsområde med stort kontor för Naturskyddsverket, ännu större kontor för Fiskeriverket (de har egna odlingar i gränzonen mellan träsket och havet) och otaliga betongbroar som korsar träsket. Avsedda för biltrafik vars avgaser landar i träsket. Ännu större är en pir som byggts utanför träsket för några år sen. Därefter har vattennivån sjunkit betänkligt. Några delar är till och med torrlagda idag. Lotusbeståndet täcker i princip en tiondedel av den yta det täckte en gång i tiden. Jag frågar en ansvarig på Naturskyddsverket vad de gör åt eländet. Svaret var långt, kan sammanfattas i en enda mening. De skriver rapporter.

– Kan vi få åka roddbåt in?

– Min herre! Med all respekt men vilken planet är ni ifrån? Vem tror ni vill ägna fem timmar av sitt liv åt att ro runt er i myggträsket i gassande sol?

Aktersnurra blev det. Med en tvåtaktare som körde tio-tolv knop på de små vattenvägarna. Båtföraren, en risbonde/fiskare/turistguide sänkte farten på min uppmaning. »Jag riskerar att fastna med propellern i bottenleran om jag sänker farten men jag gör det för min herre.«

»Min herre.« Det var jag det. Och med lägre fart hann avgaserna i kapp oss. Men innan jag bad honom att höja farten igen hände det något konstigt. En häger flög in mot oss. Satte sig i båten. Kastade en arg blick på vägledaren. Tittade mig i ögonen och nickade. Som i en hälsning. Jag måste ha fått solsting. Kan inte vara så att fågeln känner igen mig. Kan inte vara samma fågel som jag befriade från en fälla i Ledskär för ett tag sen. En fälla som inte var avsedd för hägern men ändå hade fångat den. Är du dum eller? Ledskär ligger femhundra mil bort. Och hur sannolikt är det. Fågeln nickade mot mig igen och flög sen sin kos. Den hann med att slå till vägledaren med vingspetsen innan den gav sig i väg.

Omtumlad lämnade jag träsket.

* * *

Jag är tio år. Ska åka med pappa till Kaspiska havet och till Ghazianträsket. Pappa är bjuden till andjakt. Och jag kan få följa med. Det finns tre vägar som leder till Kaspiska havet. Den kortaste är en serpentinväg. Med höga raviner och utan vägräcke. Dessutom passerar man förbi en stor kraftverksdamm med en djup sjö bakom. Läskigt värre. Jag brukar blunda nästan halva vägen. Nio mil är en lång sträcka att blunda på. Låtsas sova för att de andra inte ska göra narr av mig. Bara för att man är höjdrädd.

För att komma till träsket tar man dock den västligaste vägen. Den är dubbelt så lång men lagom bergig. Inte läskig alls. Väl nästan inte läskig.

Vi kommer fram sent på kvällen. Det är dukat till mat men jag är sömnig. Kan inte hålla mig vaken. Jag

får lov att gå och lägga mig. Ska dela rum med pappa. Helt OK. Han snarkar inte.

Det blir tidig morgon. Frukost får vänta. Vi åker till träsket. Där ligger fyra små båtar och väntar på oss. Två skyttar, en roddare och en hund i varje båt. Jag är ingen skytt, ingen roddare och inte så bra på att apportera fåglar heller. Får följa med ändå. Det blir bara en skytt i vår båt. Det är pappa. Vad hunden som var med på vår båt hette minns jag inte. Den var liten, och gullig. Det minns jag.

Fåglarna som vi ska jaga idag är en mindre variant av and. De flyger fyra och fyra. Kallas därför för »fyr-taliga«. Det finns en delikat gryträtt som görs på valnötter, granatäppelpuré och bröstfilén av just dessa fåglar. Det är därför man jagar dem.

Träsket är stort. Det tar evigheter innan vi kommer fram till de centrala delar. De smala vattenvägarna är kantade av vass, annan vegetation vars namn jag inte kan samt en hel del näckrosor. Vi passerar flera hav av näckrosor. Fågellivet är också rikt. Massor av olika fåglar i alla storlekar, former och färger. I vattnet är det fullt med olika fiskar och vattenormar. Vattenormarna är intressantare. Lite kusliga också.

Skottljuden bryter det lugn som råder i träsket. Det finns en outtalad tävling mellan jägarna. Alla vill skjuta mest. Många skott blir det. Inte fullt så många fåglar som faller. Men hundarna har att göra ändå.

Roddarna skär ut bröstfiléerna och lägger dem i frysboxar. Hundarna får resten av fåglarna som belöning. Eller mat, eller hur de nu ser på det.

Det blir finmiddag på kvällen. Inte just på dessa fåglar men på mycket annat. Jag somnar mitt i maten.

Pappa bär mig upp på rummet och går ner igen. Ätandet upphör men de fortsätter att dricka långt in på småtimmarna. Det blir jag varse dagen därpå när jag vaknar men inte får liv i pappa. Inte förrän vid lunchtid när vi ska hem.

* * *

Vi åkte sen vidare mot nästa resmål. Till nästa hotell som var mitt eget val. Ligger vackert vid älvstranden någon kilometer från havet. Byggdes i en annan era av turistfrämjandet. Var högklassigt då.

Mat på en vägkrog. Valnöt och granatäppelgryta. Samma rätt jag minns från barndomen fast nu med helstekt and i stället för bröst. Jag tillagar just denna rätt bättre själv än vad de gör på restaurangen. På eftermiddagen är det dags för hotell Nostalgia. Sist jag var här var byggnaden ny och inredningen i toppskick. Med utmärkt service. Sist var nära på ett halvsekel tidigare. Hotellet har samma ytskikt och samma inredning kvar. Delar av personalen verkar också vara kvarlevor från den tiden. Lakanen var dock nya. Läget är lika enastående som jag mindes. Balkong mot sjön mitt i staden. Med massa flanörer på kvällskvisten när den olidliga värmen ger med sig. Jag hade balkongen och hotellets trädgård mellan mig och flanörerna. På lagom avstånd. Börjar trivas med min resa. Om det inte var för alla dessa människor som finns överallt. Det spelas dessutom musik vid stranden. Om det är dåligt eller bra återstår att se.

Vägledaren tog oss till en gammal sufists grav. Sufister fascinerar. Hur döda de än är. Hans grav låg uppe på en kulle. Ännu fler trappsteg. Efter gårdagens

strapatser kräver inte kroppen så många trappor. Någon sinnesro fann jag inte däruppe. Det var bara gravmonument över en som var död. Blir inte alla det förr eller senare?

Sen var det ännu en passage över stadens tak och sedan ännu ett nostalgiskt besök. Café Vattenfall. Det heter annat idag.

– Varför har ni döpt om caféet till Gryningen?

– Döpt och döpt. Myndigheter vill att vi ska ha ett namn med religiöst budskap. Café Vattenfall påminner för mycket om svunna tider när det dracks och dansades vilt här.

– Men inga bekymmer, la han till med en liten blinkning. Namnbytet skedde för mer än trettio år sen men alla människor kallar det fortfarande för Café Vattenfall.

Jag lyckades inte skaka av mig vägledaren. Fick stå ut med hens sällskap till middag. Även om middagen bestod av salladsbuffé. Under måltiden lärde jag mig mer om vägledarens bravader. Hen hade en ny bok om landets flora och en bok om landets mineraler på gång. Dessutom skrev hen barnvisor till illustrerade böcker. Det kommande projektet var en guidebok på franska för turister.

– Har jag nämnt att jag skrivit en bok om Zigurater?

– Ja, det har du.

– Ni måste få läsa den. Den är jättebra.

Vad var det nu flickan i Grottbjörnens folk hette?

* * *

Vaknar av folkmyller därute. Klockan måste vara sju. Hon är bara fem. Känner mig tvungen att titta ut. Det är fullt med folk som går i rask takt på strandpromenaden. I båda riktningar. Har det hänt något allvarligt? Måste vakna ordentligt. Måste samla mina tankar. Tittar ut igen. De flesta är klädda i sina vanliga kläder. En och annan man (kvinnorna bär alla uniform) har träningskläder och joggar.

Lugn. Det är inget krig eller så. Det är bara folk som är ute på morgonpromenad. Innan de ska till jobbet eller vart de nu är på väg. Hurtigt folk detta. Jag återintar horisontellt läge. Folk får ha sin morgonpromenad i fred.

* * *

Idag ska vi göra ett uppehåll vid »Swan Motell«. Får jag aldrig nog av nostalgi? Det var här jag drack min första öl. Det var någon sommar när vi bodde på vårt sommarställe vid havet. En av pappas vänner var med. Han var till vardags professor i biokemi vid något amerikanskt universitet. Men nu var det inte vardag. Det var semester. Han och jag tog en promenad på stranden. Efter varje våg kröp det fram tusentals småkryp ur sanden. Sveptes bort vid nästa våg och kom fram igen efteråt. Pappas vän frågade mig om jag visste vad det var för djur.

– Ingen aning, faktiskt.

– Hur många somrar har du tillbringat vid denna strand?

– Ända sen jag var liten.

– Och aldrig undrat vad det är för små varelser du ser?

– Nej, sa jag och visste att jag borde skämmas lite.

– Så börjar all forskning ser du. Man hittar en fråga vars svar man inte vet. Och så jobbar man idogt tills man är säker på svaret, eller hur?

Jag nickade inställsamt. Som belöning tog han mig till Swan Motell och bjöd mig på min första öl. »Nu när du vet vad forskning är kan du inträda i vuxen-världen.«

Jag drack ölen. De små djuren brydde jag med inte ett dugg om. Än idag har jag ingen aning om vad det var för djur. Var, inte är. Havet är så förorenat idag att man inte ser dem längre.

* * *

Senare på dagen åker vi mot det som är menat som resans höjdpunkt. På vägen får jag fler uppgifter om vägledaren. Hen har spelat/sjungit i religiösa bygdespel och skrivit och regisserat teater. Vidare hade hens vänner planerat att lansera denne som sångare men just de planerna blev det inget utav. Jag kom helt plötsligt på namnet. Flickan i Grottbjörnens folk heter Ayla.

Innan vi når höjdpunkten är det dags för ännu en kabinbana. Ett par mindre sådana har vi redan passerat. Denna gång mellan stranden och toppen av berget. Närapå åttahundra meters höjdskillnad. Med hänförande utsikt. Hänförande! Vilket ord. Google Translate vill få det till »attached« på engelska! Bifogat?

Projektet planerades på det glada sjuttioalet. Genomfördes under den nya gudens era. Påminner mycket om Taormina på Sicilien fast där ligger staden

högt och inte vid stranden. Medan här ligger staden vid stranden, och toppstationen högst upp. Klart som korvspad, eller hur?

Staden heter Ramsar det vill säga den tämjda stranden. För länge sen hette den Sakhtsar, den tuffa stranden. Någon konung tyckte att det var fel namn på en av de vackraste platserna på jorden. Han bytte stadens namn till den tämjda stranden. Efter omdaningarna på slutet av sjuttioalet ville de nya härskarna byta tillbaka till det gamla namnet. Allt som hade med kungar att göra skulle utplånas helt enkelt. Invånarnas protester var massiva. De gillade sin stads namn. Oavsett vem som givit staden dess namn. Och namnet den tämjda staden är åter officiellt idag.

I Ramsar fanns ett hotell som var ett av de lyxigaste jag någonsin besökt. Jag var här några gånger med mina föräldrar när jag var barn. Vilde gärna tillbaka hit, återuppleva barndomen och dess glada minnen. Väl så glada som en djupsinnig yngling kan tillåta sig i alla fall.

Spår av det gamla finns kvar men mycket är förändrat. Man har byggt en stor, modern och bekväm hotellbyggnad bredvid den gamla. Jag är härbärgad i den nya byggnaden. Den gamla byggnaden är numera en del av kulturarvet och får användas med förstånd. Att låta just mig bo där är inte förståndigt. Den unga receptionisten som ser besvikelsen i mina ögon ringer ett samtal och helt plötsligt har jag tillstånd att besöka den gamla byggnaden på egen hand. Tomt och lite spöklikt men jag går omkring i korridorerna, tittar in i rummen och blir barn på nytt. Nostalgi? Ja så det räcker. Tårögd lämnar jag byggnaden. Dags för mat.

Traktens traditionella fisk. Det är inte riktigt säsong för den så fisken är inte purfärsk men måste man så måste man.

* * *

Vi har bott på Hotell Ramsar några gånger. I år ska vi dock vistas en längre tid i Ramsar. Därför har mamma och pappa hyrt ett hus. Huset är inget märkvärdigt. Är däremot beläget mitt i en apelsinlund. Apelsinblommor doftar förföriskt.

Jag går promenadstråket mellan hotellet och kasinot flera gånger om dagen. Finns inte mycket annat att göra. Stranden är lite stenig. Det blir visserligen bad varenda dag men det är inget mysigt att ligga där.

Vi har några bekanta som hyr ett hus i närheten. De har, förutom sina småbarn, en ung släkting med sig. Minna heter hon, är tjugotvå år och läser konstvetenskap. Hon och jag träffas ibland. Hon vet att jag nyss fyllt sexton. Henne behöver jag inte låtsas för. Hon har inte heller något annat sällskap där vi är.

– Hej du! Det är disko på casinot ikväll. Ska vi dit?

Vi? Ska hon gå på disko med mig? Pojkspolingen.

– Ja visst.

– Schysst. Du kan komma förbi vid åttatiden så går vi tillsammans.

Jag måste skaffa lite pengar. Mina fickpengar räcker inte till inträdet. Och till förfriskningar. Även om förfriskningar i min värld bara är öl. Måste tigga hos mamma och berätta vad jag ska ha pengarna till. Inte det här med öl förstås men det andra.

– Är det okej för hennes släktingar att ni två ska gå ut?

– Lägg av mamma. Hon är inte min dejt, säger jag och hoppas innerst inne att hon är det.

– Jag kanske borde ringa hennes släktingar och fråga ändå om det är okej?

– Sluta nu! Du är pinsam. Hon är tjugotvå år. Går på universitet och allt

Jag får mina pengar. Kastar i mig kvällsmaten och piffar upp mig. Så gott det nu går. Jag har ju mest T-shirtar, kortbrallor och sandaler med mig i resegarde-roben.

Klockan åtta knackar jag på hos henne. Hon ber mig att komma in. Är inte riktigt klar. Fönar håret, sätter upp det, tar på sig de högklackade skorna och drar upp dragkedjan. Det senare blir min uppgift. Hoppsan hoppsan. Detta bådär gott. Blink blink.

Musiken är högljudd och bandet ett gäng amatörer. Soundet är uselt men vem bryr sig. Vi dansar lite och »förfriskar« oss. Jag dricker öl och Minna dricker drinkar. Efter en stund blir hon vemodig. Minna tar sånglektioner hos Abbas. Abbas är en medelålders halvkänd musiker. Har en stämma som är lägre än bas. Inte särskilt bra röst egentligen men den går hem hos tanterna. Han är dock en duktig musiker.

Minna är förälskad i honom, det har hon berättat för mig i förtroende. Abbas är inte förälskad i Minna. Han vill gärna ligga med henne men inget mer. Det vill han med alla kvinnor. Vi dansar lite till. Minna dricker fler drinkar och gråter ett skvätt.

Sen är det dags för tryckare. Jag tar mig friheter. Ett steg i taget. Hon tycks inte ha något emot det. Inte riktigt så för att vara ärlig. Det är snarare så att hon inte bryr sig. Jag går över till grovhängel. »Ska du håll-

la på med sånt måste vi gå ut«, säger hon och vi går ut. Att hon är lite släpig i rösten till följd av alla drin- kar bekymrar inte mig. Jag är ju trots allt bara sexton, och kåt.

Minna åkte hem dagen därpå. Hemresan var plane- rad sen innan men det visste jag inget om. Resten av den semestern tillbringade jag med att gå upp och ner för stråket mellan hotellet och Kasinot.

* * *

Skulle träffa vägledaren för mer sightseeing på kvällen men lämnade återbud. Hade inte lust med sällskap. Hens mystik har försvunnit. Kvar är ett tämligen ungt egocentrerat väsen. Ett gammalt egocentrerat väsen som jag klarar sig helt på egen hand utan konkurrens.

Vad gnälligt det låter. Låt oss gå över till glädjeäm- nen. På min långa promenad till havet träffar jag på många människor. Unga som gamla. Infödingar och turister. Välbärgade och enkelt folk. En sak har de alla gemensamt. De tittar en i ögonen, hälsar, undrar hur man mår och önskar en allt gott. Artigt och trevligt. Även om det inte betyder det minsta för någon av par- terna så blir livet trevligare för alla. Mer sånt tack! Vi- dare stannar alla som jag frågar efter vägen till, lyssnar uppmärksamt på frågan, tänker. Kommer med detal- jerade anvisningar och följer ibland med en bit för att peka ut färdriktningen. Att jag förstår tungomålet hjälper säkert men jag är övertygad om att de skulle vara lika hjälpsamma mot vem som helst.

* * *

Kan inte undvika vägledaren i all evighet. Hen hämtar mig strax före nio dagen efter och vi kör, efter några misslyckade försök att hitta några sevärdheter, mot ett nytt resmål. En stad i bergen alldeles utanför skogskanten. Resan är kort och går genom täta lövskogar. Väl framme får vi åka en snirklig grusväg högt upp på en kulle för att nå hotellet. Hotellet! Det är egentligen ett »gated community« med tretton hus. Varje hus har en egen uthyrningssvit. En central reception och en restaurang kompletterar det hela.

Vi blir mycket väl mottagna av den värtalige receptionisten. Vi får en ordentlig genomgång av hur anläggningen fungerar och anvisas varsitt rum. Just det. Även vägledaren får ett rum där. Hittills har hen bara försvunnit efter att jag checkat in. Hen kanske går upp i rök och återuppstår dagen därpå, vad vet jag. Men ikväll kommer hen att finnas till. Det är det enda som (nästan) är säkert. Lagom när vi blir klara med incheckningen invaderas anläggningen av ett gäng araber.

Det är svalt här uppe i bergen, säger receptionisten. Folk från Gulfstaterna, särskilt Bahrain kommer hit för att få frisk sval bergsluft och ändå ha nära till havet.

I varje hus inhyses en man, ett par pojkar och en hel grupp med fruntimmer vars ålder är omöjligt att gissa bakom skynket. Eller är det slöja det heter? Min fantasi skenar iväg. Varje shejk är här med sitt harem.

Efter att ha installerat oss är det dags för en utflykt i trakten. På programmet står en sjö och ett etnografiskt museum. Jag har inte mage att tala om för dem att jag bor i ett land med nittiosex tusen sjöar. Det et-

nografiska museet och byn det ligger i är intressanta. Trots en dryg resa på tre timmar i vardera riktningen.

På vägen dit gör vi ett litet stopp för att äta grillade inälvor på ett utomhuscafé.

– Vill du ha något till maten?, frågar den unge man som förestår stället.

– Menar du att du törs servera starka drycker? Förbudet och påföljderna till trots?

– Om inte du skvallrar säger jag inget heller, säger han med ett leende och blinkar mot mig.

Hembränt i bergen i det land där spritförtäring medför piskstraff. Skål!

Sent på kvällen är det dags för riktig mat på vårt hotell/motell eller hur det nu ska benämnas. Vi äter på etablissemangets restaurang. Inga araber dyker upp. De har säkert självhushåll. Jag är ensam på restaurangen. Med vägledaren förstås. I dessa trakter finns en känd lokal maträtt. På kyparens rekommendation och vägledarens påhejande beställer jag den. En hel liten tanig kyckling med en brun sås bredvid. Till det serveras en stor portion hopklibbat ris. Lokala specialiteter i all ära. Jag borde hålla mig till grillspett.

* * *

Det hembrända smakade gott. Då. Bakfyllan dagen därpå är inget att se fram emot. Det blir en enkel frukost. Te, och vattenmelon. Mer vätska än fast föda. Passar utmärkt en sådan dag som idag.

Efter frukosten är det dags att bege sig hemåt. Jag är bokad på ett hotell. Fyra mil från huvudstaden med gångavstånd till flygplatsen. Vägledaren föreslår att vi först åker till hens föräldrars sommarställe och äter

middag där. Innan hen kör mig till hotellet. Jag tackar nej. Först lite inlindat men så småningom ganska tydligt. Efter femte propån.

– Min vän. Tack för din fina inbjudan men jag är trött, har en del att uträtta innan avfärd och ska upp klockan fem på morgonen för att hinna med första morgonflyget. Jag ber att få avstå.

– Okej!, säger hen besviken. Men jag skickar dig manuset till min bok för synpunkter. Snälla glöm inte att kommentera! Försök sen att hitta en förläggare som vill ge ut den i Europa också.

– Jag ska göra vad jag kan, säger jag och det är inte mycket. Det vet jag redan.